

Διάλεξη 11 - Πολυπλοκότητα Αλγορίθμων / Επανάληψη Χρήσιμων Μαθηματικών Ορισμών

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν τα εξής επιμέρους θέματα:

Αλγόριθμοι, Κριτήρια Αξιολόγησης Αλγορίθμων, Γιατί αναλύουμε τους Αλγορίθμων

Εμπειρική – Θεωρητική Ανάλυση Αλγορίθμων, Αρχή Σταθερότητας

Εργαλεία εκτίμησης πολυπλοκότητας: οι τάξεις $O(n)$, $\Omega(n)$, $\Theta(n)$

Γραφική Απεικόνιση $O(n)$, $\Omega(n)$, $\Theta(n)$

Παραδείγματα Ανάλυσης Πολυπλοκότητας

Χρήσιμοι μαθηματικοί ορισμοί

Μαθηματική Επαγωγή

Διδάσκων: Δημήτρης Ζεϊναλιπούρ

Αλγόριθμοι

Αλγόριθμος: είναι μια πεπερασμένη ακολουθία εντολών, αυστηρά καθορισμένων και εκτελέσιμων σε πεπερασμένο χρόνο, οι οποίες αν ακολουθηθούν επιτυγχάνεται κάποιο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Προγράμματα: Υλοποίηση αλγορίθμου σε μια γλώσσα προγραμματισμού

Ένα σωστό πρόγραμμα δεν είναι αρκετό

Τι είναι σημαντικό σε ένα Αλγόριθμο;

- **Ορθότητα:** όταν τα δεδομένα εισόδου ικανοποιούν τις αναγκαίες συνθήκες, τότε το πρόγραμμα τερματίζει με το αναμενόμενο αποτέλεσμα
- **Χρόνος Εκτέλεσης:** Ο χρόνος που χρειάζεται το πρόγραμμα για να δημιουργήσει το αναμενόμενο αποτέλεσμα.
- **Απαίτηση στην Μνήμη, Δίκτυο, Μαγνητικό Δίσκο (ανάλογα με την εφαρμογή):** Τους υπολογιστικούς πόρους τους οποίους χρειάζεται η εφαρμογή, πέρα από τον επεξεργαστή, για να δημιουργηθεί το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Ανάλυση Αλγορίθμων

- Θέλουμε να μπορούμε να υπολογίζουμε τον χρόνο εκτέλεσης ενός αλγορίθμου / και να τον βελτιώνουμε, προτού τον τρέξουμε σε κάποια μηχανή.

Η σημερινή διάλεξη θα απαντήσει τις ερωτήσεις:

- Τι είναι η θεωρητική ανάλυση ενός αλγόριθμου;
- Ποια είναι τα κριτήρια ανάλυσης αλγορίθμων;
- Πως παριστάνουμε και υπολογίζουμε την απόδοση ενός αλγορίθμου με μαθηματικά εργαλεία;

Ανάλυση Αλγορίθμων – Γιατί?

Γιατί πρέπει να αναλύσουμε την πολυπλοκότητα ενός αλγορίθμου;

- Όταν ένα πρόγραμμα πρόκειται να επεξεργαστεί ένα μεγάλο όγκο δεδομένων, πρέπει να βεβαιωθούμε ότι θα **τερματίσει σε αποδεκτά χρονικά πλαίσια**.
  - Αν ένας αλγόριθμος εύρεσης του πιο φθηνού εισιτηρίου σε ένα ηλεκτρονικό σύστημα αεροπορικών κρατήσεων θέλει 2 μήνες για να εκτελεστεί, τότε το σύστημα δεν είναι χρήσιμο.
- Η θεωρητική ανάλυση, επιτρέπει σε ένα προγραμματιστή να **υπολογίσει με την χρήση μαθηματικών εργαλείων τον αναμενόμενο χρόνο προτού κωδικοποιήσει το πρόγραμμα**.
  - Εάν ο αναμενόμενος χρόνος είναι πολύ μεγάλος, τότε θα σχεδιάσει κάποιο βελτιωμένο αλγόριθμο.

Εμπειρική – Θεωρητική Ανάλυση Αλγορίθμων

Ένας αλγόριθμος μπορεί να μελετηθεί:

- **Εμπειρικά**, μετρώντας το χρόνο και χώρο εκτέλεσής του σε συγκεκριμένο υπολογιστή. Μπορούμε να υλοποιήσουμε τον αλγόριθμο και να μετρήσουμε τον χρόνο με την βιβλιοθήκη `<time.h>`
- **Θεωρητικά**, μπορούμε να υπολογίσουμε το χρόνο και το χώρο που απαιτεί ο αλγόριθμος σαν συνάρτηση του **μεγέθους** των εξεταζομένων στιγμιότυπων.

π.χ. **Πρόβλημα**: ταξινόμηση λίστας.

Στιγμιότυπο: λίστα με n στοιχεία.

Μέγεθος: n

- Τυπικά, **μέγεθος ενός στιγμιότυπου** αντιστοιχεί στο μέγεθος της μνήμης που απαιτείται για αποθήκευση του στιγμιότυπου στον υπολογιστή.

- **Θεωρητική Ανάλυση Vs. Εμπειρική Ανάλυση**

Η θεωρητική ανάλυση:

1. δεν εξαρτάται από το υλικό του Η/Υ (μνήμη, cache, κλπ)
2. δεν εξαρτάται από τη γλώσσα προγραμματισμού ή το μεταφραστή
3. δεν εξαρτάται από τις ικανότητες του προγραμματιστή.
4. δεν απαιτεί την υλοποίηση του αλγόριθμου προτού την δοκιμή!
4. είναι ΓΕΝΙΚΗ

Θεωρητική Ανάλυση Αλγορίθμων

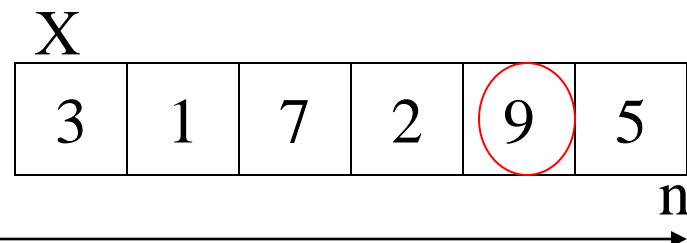
- Κάνουμε χρήση μιας υψηλού επιπέδου περιγραφής του αλγόριθμου και όχι της υλοποίησης του – δηλαδή χρήση Ψευδοκώδικα.
- Θα χαρακτηρίσουμε τον χρόνο εκτέλεσης του αλγόριθμου σαν συνάρτηση του μεγέθους των δεδομένων, N
- Η ανάλυση μας θα λάβει υπόψη όλες τις δυνατές εισόδους.
π.χ. βρείτε τον αριθμό 5 σε ένα πίνακα ακέραιων.
  - Στην καλύτερη περίπτωση: το βρίσκουμε στην πρώτη θέση
  - Στην χειρότερη περίπτωση: δεν τον βρίσκουμε καθόλου
- Επομένως, ένα αλγόριθμος μπορεί να εκτελείται **γρηγορότερα** σε συγκεκριμένα σύνολα δεδομένων από ότι σε κάποια άλλα.
- Η εύρεση της **μέσης περίπτωσης** είναι συνήθως δύσκολη, για αυτό οι αλγόριθμοι μετριοούνται με βάση την **χειρότερη περίπτωση**.
- Σε συγκεκριμένα πεδία (air traffic control, συστήματα πραγματικού χρόνου, κτλ), η γνώση της χειρότερης περίπτωσης είναι πολύ σημαντική

Παράδειγμα Ανάλυσης 1

Υποθέστε ότι θέλετε να βρείτε το μεγαλύτερο στοιχείο σε μια λίστα θετικών ακεραίων.

```
int largest( int X[], int n){  
    int current=0, i=0;  
  
    while ( i < n ){  
        if ( X[i] > current){  
            current = X[i]; // σημείωσε τον μεγαλύτερο  
        }  
        i = i+1;  
    }  
    return current;  
}
```


Μέγεθος δεδομένων εισόδου: n

Στόχος: υπολογισμός του αριθμού βασικών πράξεων

Χειρότερη Περίπτωση: εξέταση όλων των στοιχείων $t(n) = n$

Βέλτιστη Περίπτωση: εξέταση όλων των στοιχείων $t(n) = n$

Παράδειγμα Ανάλυσης 2

Αν ήταν ταξινομημένη η λίστα (σε αύξουσα σειρά) τότε το μεγαλύτερο στοιχείο μπορεί να βρεθεί σε σταθερό χρόνο (δηλαδή πάντα το τελευταίο στοιχείο).

```
int largest2( int X[], int n) {  
    if (n<0)  
        return -1; // error;  
    return X[n-1];  
}
```

Μέγεθος δεδομένων εισόδου: n

Χειρότερη Περίπτωση: εξέταση τελευταίου στοιχείου $t(n) = 1$

Βέλτιστη Περίπτωση: εξέταση τελευταίου στοιχείου $t(n) = 1$

Μονάδα Σύγκρισης της Αποδοτικότητας

Η αρχή της σταθερότητας

Δύο διαφορετικές υλοποιήσεις του ίδιου αλγορίθμου (σε διαφορετικές μηχανές ή σε διαφορετικές γλώσσες ή από διαφορετικούς προγραμματιστές) **δεν διαφέρουν** στο χρόνο εκτέλεσής τους **περισσότερο** από κάποιο **σταθερό πολλαπλάσιο**.

δηλ. αν E_1 είναι ο χρόνος εκτέλεσης της μίας υλοποίησης και E_2 της άλλης, τότε ισχύει $E_1 = c \cdot E_2$ για κάποια σταθερά c .

- Για παράδειγμα έχουμε ένα πρόγραμμα το οποίο ταξινομεί ένα πίνακα μεγέθους N , στον υπολογιστή PC του σπιτιού μας σε χρόνο E_1 και σε ένα IBM Blue Gene σε χρόνο E_2 .
- Παρατηρούμε ότι ισχύει : $E_1 = 1,000,000 * E_2$
- Η σταθερά $c=1,000,000$ δεν εξαρτάται από το N αλλά από το περιβάλλον εκτέλεσης (μεταγλωττιστής, υλικό, λειτουργικό σύστημα, κτλ).
- Επομένως εάν αυξηθεί το N , τότε και πάλι θα εκτελείται 1,000,000 πιο αργά στο PC μας

Είδη αλγορίθμων

$t(n)$	Όνομα
1 (ένα)	Σταθερός (constant)
n	Γραμμικός (linear)
n^k	Πολυωνυμικός (polynomial)
n^2	Τετραγωνικός – δευτεροβάθμιος (quadratic), π.χ., Shortest Path Dijkstra
n^3	Κυβικός - τριτοβάθμιος (cubic), π.χ., All-Pair- Shortest Path Floyd-Warshall
$c^n, n^n (2^n, 3^n)$	Εκθετικός (exponential)
$\log_k n$	Λογαριθμικός (logarithmic)

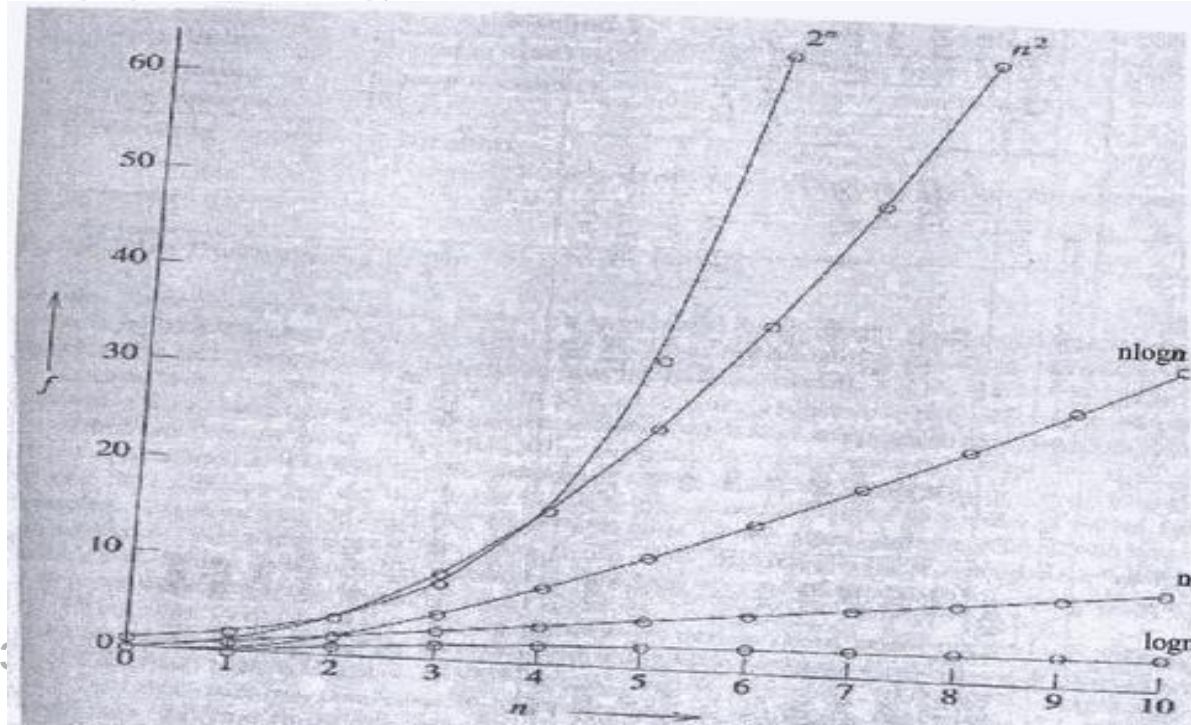
Ρυθμός Αύξησης μιας Συνάρτησης

- Ο ρυθμός αύξησης μιας συνάρτησης είναι σημαντικός όταν ο αριθμός των δεδομένων εισόδου N , είναι σημαντικά μεγάλος.

Για $n=4$ $2^n=16$ και $n^2=16$ $\longrightarrow$ **ίδια**

Για $n=100$ $2^n=1.26*10^{30}$ και $n^2=10,000$

- Εάν ένας αλγόριθμος εκτελείται σε 2^n και μια άλλη έκδοση n^2 πράξεις τότε για μικρές τιμές θα έχουν παρόμοιο χρόνο εκτέλεσης. Για μεγάλες τιμές αυτό βέβαια δεν ισχύει

Ρυθμός Αύξησης Διάφορων Συνάρτησης (Βάση του μεγέθους εισόδου n)

Υπόθεση: 10 πράξεις χρειάζονται 60×10^{-6} seconds (microseconds)*

O(n)	10	20	30	50	100	500	1000	
$\log_{10} n$	0.000006 second	0.000007 second	0.000008 second	0.000009 second	0.000012 second	0.000015 second	0.000018 second	
n	0.00006 second	0.00012 second	0.00018 second	0.0003 second	0.0006 second	0.003 second	0.006 second	
n^2	0.0006 second	0.0024 second	0.0054 second	0.015 second	0.06 second	1.5 seconds	6.0 seconds	
n^3	0.006 second	0.048 second	0.162 second	0.75 second	6.0 seconds	12.5 minutes	1.66 ΩΡΕΣ	
n^4	0.06 second	0.96 second	4.86 seconds	37.5 seconds	10.0 minutes	4.34 ΗΜΕΡΕΣ	2.3 ΜΗΝΕΣ	
n^5	0.6 second	19.2 seconds	2.43 minutes	31.25 minutes	16.66 ΩΡΕΣ	6.02 ΧΡΟΝΙΑ	ΑΙΩΝΕΣ	
2^n	0.005 second	5.0 seconds	1.5 ΩΡΕΣ	ΑΙΩΝΕΣ		ΑΙΩΝΕΣ	ΧΙΛ/ΔΕΣ	ΧΙΛ/ΔΕΣ
3^n	0.3 second	4.8 ΩΡΕΣ	30.1 ΧΡΟΝΙΑ	ΧΙΛ/ΔΕΣ	ΧΙΛ/ΔΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΓΗΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΓΑΛΛΑΞΙΑ	
$n!$	0.36 minutes	12.5 ΩΡΕΣ	ΑΙΩΝΕΣ	ΧΙΛ/ΔΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΗΛΙΟΥ	ΗΛΙΚΙΑ ΓΑΛΛΑΞΙΑ	∞	
ΜΕΓΕΘΟΣ ΠΡΟΒ/ΤΟΣ	Προβλήματα Μικρού Μεγέθους		Προβλήματα Μεσαίου Μεγέθους		Προβλήματα Μεγάλου Μεγέθους			

* Οι πιο γρήγοροι υπολογιστές κάνουν απλές πράξεις (+,-,...) σε 10^{-9} seconds (1 nanosecond) ενώ το pc μας σε 10^{-6} seconds (1 microsecond)

Ρυθμός Αύξησης μιας Συνάρτησης

- **Σημειώστε ότι η τιμή μιας συνάρτησης, καθορίζεται κυρίως από τον μεγαλύτερο όρο για μεγάλες τιμές του n.**
- Π.χ. Ένας αλγόριθμος μας θέλει $f(n)$ χρόνο για να ολοκληρώσει:
 $f(n) = 10*n^3 + n^2 + 40*n + 80$
- Για $n=1000 \rightarrow f(n) = 10,001,040,080$
- Χρησιμοποιώντας μόνο τον πιο μεγάλο όρο $10*n^3 = 10,000,000,000$ θα μπορούσαμε να υπολογίσουμε τον χρόνο εκτέλεσης του προγράμματος με 99.99% ακρίβεια!
- Επομένως τα $n^2 + 40*n + 80$ είναι αχρείαστα στην ανάλυση μας

Μοντέλο Υπολογισμού της Ανάλυσης Μας

- Υπολογιστής που εκτελεί οδηγίες διαδοχικά. (όχι παράλληλες μηχανές)
- **Βασική πράξη** θεωρούμε ότι είναι **οποιαδήποτε πράξη** της οποίας ο χρόνος εκτέλεσης είναι φραγμένος από κάποια σταθερά (δηλ. $\leq c$, για κάποια σταθερά c). πχ μαθηματικές πράξεις (πρόσθεση, αφαίρεση...), σύγκριση, καταχώρηση μεταβλητής, επιστροφή αποτελέσματος.
- Συνεπώς ο χρόνος εκτέλεσης μιας βασικής πράξης μπορεί να προσδιοριστεί **ανεξάρτητα από το στιγμιότυπο** (πχ $10+3$ ή $10000+3$ θέλουν τον ίδιο ακριβώς χρόνο εκτέλεσης)
- Επειδή ορίζουμε το χρόνο εκτέλεσης ενός αλγορίθμου με την έννοια του σταθερού πολλαπλασίου **C**, για την ανάλυση θα χρειαστούμε **μόνο τον αριθμό των βασικών πράξεων** που εκτελούνται από ένα αλγόριθμο και **όχι τον ακριβή χρόνο** που απαιτούν η κάθε μια από αυτές.
- **Άρα για τον υπολογισμό του χρόνου εκτέλεσης ενός αλγόριθμου απλά μετρούμε τον αριθμό των βασικών πράξεων που εκτελεί.**

Ασυμπτωτική Προσέγγιση: Big-O

- Μας επιτρέπει να υπολογίσουμε τον ρυθμό αύξησης μιας συνάρτησης χωρίς να ανησυχούμε για:
  - a) σταθερά πολλαπλάσια (C) ή
  - b) για μικρότερους όρους, οι οποίοι έτσι και αλλιώς δεν επηρεάζουν τον χρόνο εκτέλεσης ενός προγράμματος.
- Επομένως δεν έχουμε να ανησυχούμε για το υλικό, μεταγωγτιστή, κτλ με τα οποία θα εκτελεστεί ο αλγόριθμος μας.
- Η προσέγγιση Big-O, μας επιτρέπει να ορίσουμε μια **σχετική σειρά** στις συναρτήσεις συγκρίνοντας τους επικρατέστερους όρους.
π.χ. ένας αλγόριθμος θέλει $f(n)=100n^2 + 17n + 4$ πράξεις ενώ ένας άλλος θέλει $g(n)=n^3$ πράξεις τότε ξέρουμε ότι ο πρώτος εκτελείται πιο γρήγορα για μεγάλες τιμές του n

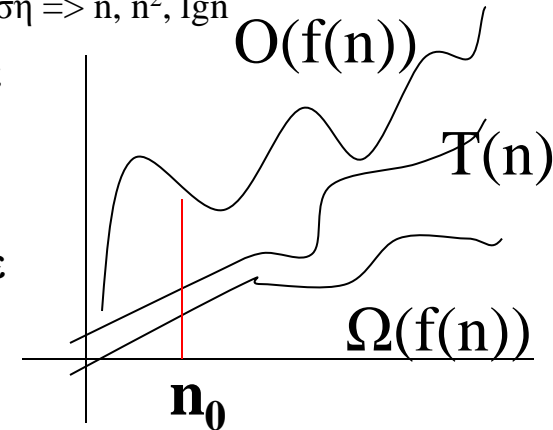
Εργαλεία Εκτίμησης Πολυπλοκότητας

Ορισμός: Θεωρούμε συνάρτηση $T(n)$. Ορίζουμε

$f(n)$ μπορεί να είναι οποιαδήποτε συνάρτηση $\Rightarrow n, n^2, \lg n$

1. $T(n) \in O(f(n))$, αν υπάρχουν σταθερές $c > 0$ και $n_0 \geq 1$ ώστε $T(n) \leq c \cdot f(n)$, για κάθε $n \geq n_0$.
2. $T(n) \in \Omega(f(n))$, αν υπάρχουν σταθερές $c > 0$ και $n_0 \geq 1$ ώστε $T(n) \geq c \cdot f(n)$, για κάθε $n \geq n_0$.
3. $T(n) \in \Theta(f(n))$, αν $T(n) \in O(f(n))$ και $T(n) \in \Omega(f(n))$.

Αν $T(n) \in O(f(n))$, τότε λέμε πως η συνάρτηση T είναι της **τάξεως $f(n)$** .

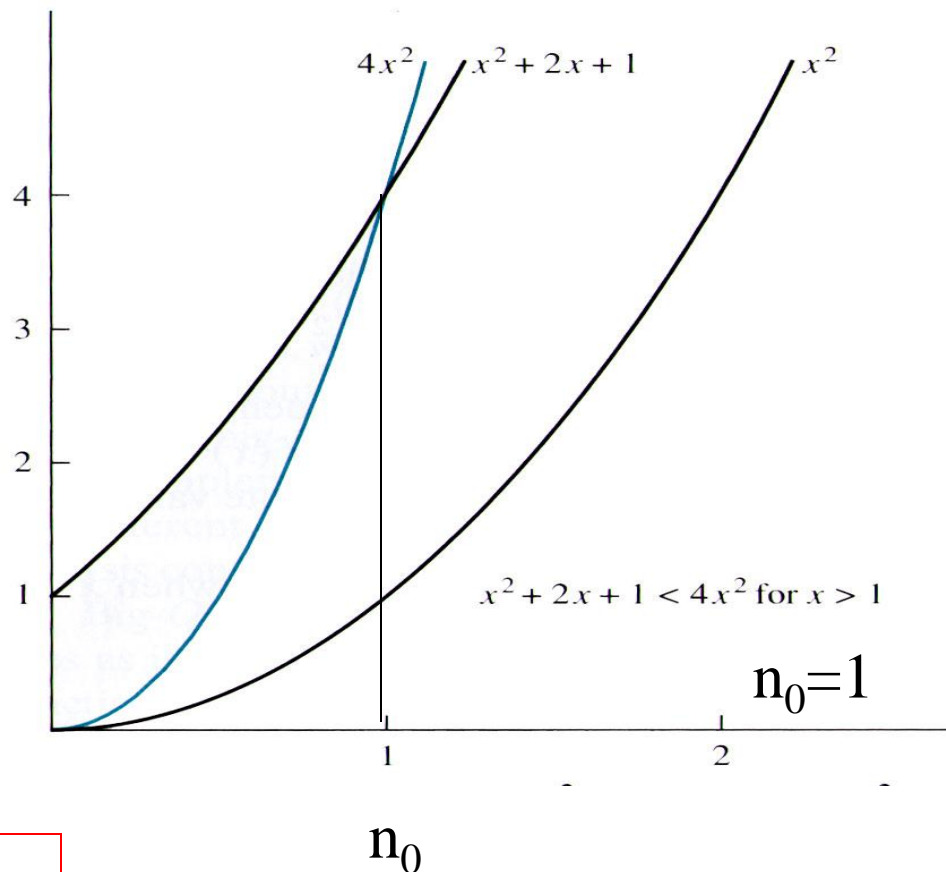
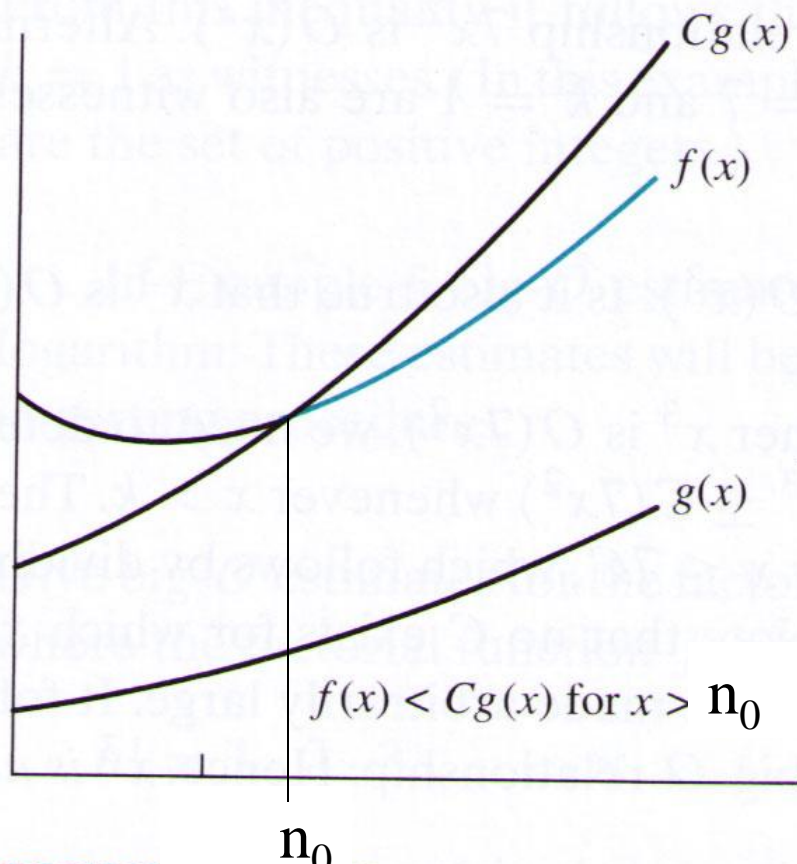
Αν $T(n) \in \Omega(f(n))$, τότε λέμε πως η T είναι της **τάξεως ωμέγα της $f(n)$** .

Αν $T(n) \in \Theta(f(n))$, τότε λέμε πως η T είναι της **τάξεως θήτα της $f(n)$** .
(λέγεται και ακριβής τάξη)

Γραφική Απεικόνιση Big-O

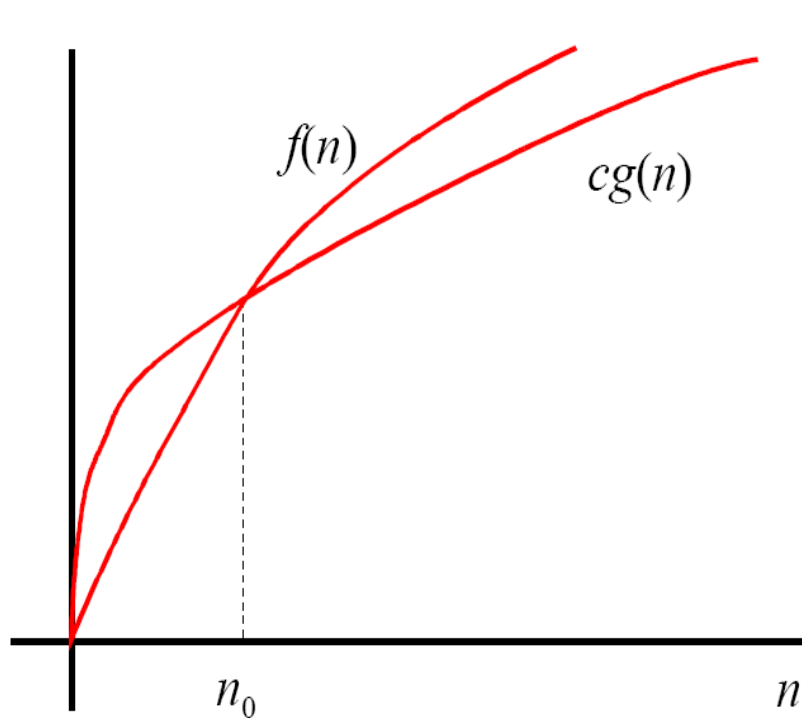
Η συνάρτηση $f(x)$ είναι $O(g(x))$

Δηλαδή υπάρχουν σταθερές $C > 0$ και $n_0 \geq 1$
ώστε:

$$f(n) \leq C \cdot g(n), \text{ για κάθε } n \geq n_0 .$$

Η συνάρτηση $x^2 + 2x + 1$ είναι $O(x^2)$

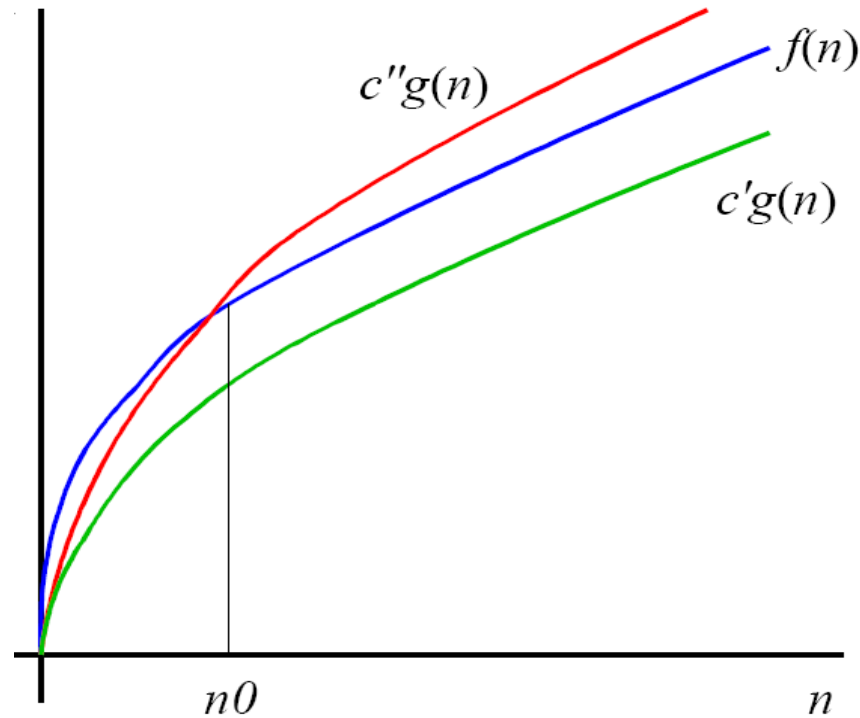
Γραφική Απεικόνιση Big-Ω και Big-Θ

Η συνάρτηση $f(n)$ ε $\Omega(g(n))$

Δηλαδή υπάρχουν σταθερές $c > 0$ και $n_0 \geq 1$ ώστε:

$$f(n) \geq c \cdot g(n), \text{ για κάθε } n \geq n_0 .$$

Η συνάρτηση $f(n)$ ε $\Theta(g(n))$

Δηλαδή υπάρχουν σταθερές $c' > 0, c'' > 0$ και $n_0 \geq 1$ ώστε:

$$c' \cdot g(n) \leq f(n) \leq c'' \cdot g(n), \text{ για κάθε } n \geq n_0 .$$

Παραδείγματα Big-O

Παράδειγμα 1

$7n-3$ είναι $O(n)$

Τεκμηρίωση

- Πρέπει να δείξουμε ότι υπάρχει $c > 0, n_0 \geq 1$ έτσι ώστε: $7n-3 \leq c \cdot n$,
- Για $c=7, n_0 \geq 1$ η παραπάνω ανισότητα ικανοποιείται, επομένως $7n-3$ είναι **$O(n)$**

π.χ.,

- $7 \cdot 1 - 3 \leq 7 \cdot 1$ ($4 \leq 7$)
- $7 \cdot 2 - 3 \leq 7 \cdot 2$ ($11 \leq 14$)
- $7 \cdot 3 - 3 \leq 7 \cdot 3$ ($18 \leq 21$)
- ΚΟΚ

**Επαγωγική απόδειξη (ή με όρια)
παραλείπεται προς το παρόν**

Παραδείγματα Big-O

Παράδειγμα 2

$20n^3+10n\log n+5$ είναι $O(n^3)$

Τεκμηρίωση

Πρέπει να δείξουμε ότι υπάρχει $c>0, n_0 \geq 1$ έτσι ώστε

$$20n^3+10n\log n+5 \leq c * n^3$$

$$20n^3+10n\log n+5 \leq 20n^3+10n^3+5n^3$$

$$20n^3+10n^3+5n^3 \leq 35n^3 \quad (n>1)$$

Για $c=35, n_0=1$ η παραπάνω ανισότητα ικανοποιείται,
επομένως $20n^3+10n\log n+5$ είναι $O(n^3)$

Ιδιότητες Big-O

Στις περισσότερες περιπτώσεις μας ενδιαφέρει μόνο το άνω φράγμα (χείριστη περίπτωση εκτέλεσης ενός αλγορίθμου), δηλαδή το **O**.

Η συνάρτηση **O** έχει τις ακόλουθες ιδιότητες:

1. $O(X+Y) = O(X) + O(Y) \in \max(O(X), O(Y))$
2. $O(X*Y) = O(X)*O(Y) \in O(X * Y)$
3. $O(c * X) = O(X)$ (c σταθερά > 0)

Ισχύει η ακόλουθη σειρά

$$1 < \log n < n < n \log n < n^2 < n^3 < 2^n < n! < n^n$$

“<” είναι ασυμπτωτικά μικρότερο

Παράδειγμα

Έστω ότι ένας αλγόριθμος έχει την ακόλουθη συνάρτηση αύξησης

$$f(n) = 16n^2 \log n + 3n + 7$$

Τότε απλοποιούμε την συνάρτηση αύξησης ως εξής

$$= 16n^2 \log n \text{ (διαγράφουμε τις μικρότερες τιμές του } n \text{ – Κανόνας 1)}$$

$$= n^2 \log n \text{ (διαγράφουμε τις σταθερές – Κανόνας 3)}$$

δηλαδή $f(n) \in O(n^2 \log n)$

Παραδείγματα Ιδιοτήτων Big-O

Παραδείγματα:

$$15n + 32 \in O(n)$$

$$200*(n+n^7) \in O(n^7)$$

$$1324 \in O(1)$$

$$(n+n^7)*m^2 \in O(n^7 m^2)$$

$$5n^2 \in O(n^2)$$

$$5n \lg n + 4 \in O(n \lg n)$$

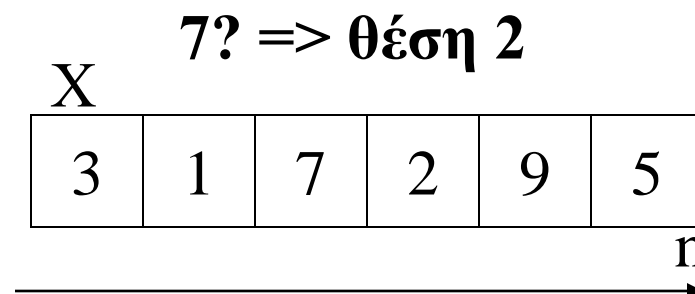
- Προφανώς, κατά την ανάλυση αλγορίθμων στόχος μας είναι αυτά τα όρια να είναι όσο το δυνατό πιο ακριβή.
- Εάν $7n-4$ είναι $O(n)$, τότε προφανώς $7n-4$ είναι $O(n^2)$, $O(n^3)$, $O(n^4)$, ...
- Ωστόσο, οι χαρακτηρισμοί big-O πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο μικρής τάξης. (δηλαδή το $O(n)$ είναι το πιο στενό άνω όριο).

Παράδειγμα Ανάλυσης

Υποθέστε ότι θέλετε να βρείτε την θέση κάποιο στοιχείου K σε μια λίστα $X[]$ (μήκους n).

```
int index( int X[], int n, int k) {  
1     int i=0;  
2     while (i < n)  
3         if (X[i]==k) // item found  
4             return i;  
5         i+=1;  
6     return error;  
}
```


Μέγεθος δεδομένων εισόδου: n

Χειρότερη Περίπτωση:

εξέταση όλων των στοιχείων (π.χ. ψάχνουμε το 5)

$$t(n) = n$$

$$\Rightarrow O(n)$$

Βέλτιστη Περίπτωση:

το στοιχείο βρίσκετε στην θέση 1 (π.χ. ψάχνουμε το 3)

$$t(n) = 1$$

$$\Rightarrow \Omega(1)$$

Άρα εκτός από το **μέγεθος εισόδου** και το **ίδιο το στιγμιότυπο εισόδου** παίζει κάποιο σημαντικό ρόλο στην ανάλυση κάποιου αλγορίθμου (η συνάρτησης)

Ανάλυση Χειρίστης Περίπτωσης

- Στις περισσότερες περιπτώσεις, μας ενδιαφέρει η **ανάλυση χειρίστης περίπτωσης**, επειδή μας δίνει ένα **άνω φράγμα** στον χρόνο εκτέλεσης ενός αλγόριθμου.
- Αν D_n είναι το **σύνολο όλων των εισόδων (στιγμιότυπων*)** μεγέθους n , και $t(I)$ ο αριθμός **βασικών πράξεων** που εκτελούνται από τον αλγόριθμο για κάθε $I \in D_n$ τότε ορίζουμε την :

Πολυπλοκότητα Χειρίστης Περίπτωσης:

$$W(n) = \max \{t(I) \mid I \in D_n\}$$

I : Στιγμιότυπο εισόδου
Βασικές πράξεις I

- Δηλαδή, ο ορισμός δίνει ένα **άνω φράγμα (upper bound)** της **πολυπλοκότητας** του αλγορίθμου.
- * $D_n = \{ \{3,1,7,2,9,5\}, \{1,3,7,2,9,5\}, \dots, (6!=720 \text{ διατάξεις}) \}$

Ανάλυση Μέσης Περίπτωσης

- Υποθέτουμε πως μπορούμε να αντιστοιχίσουμε μια πιθανότητα $p(I)$ σε κάθε είσοδο $I \in D_n$.

Ορίζουμε την *πολυπλοκότητα Μέσης Περίπτωσης* ως

$$A(n) = \sum_{i \in D_n} p(I) \cdot t(I)$$

$t(I)$: αριθ. βασικών πράξεων
 $p(I)$: Πιθανότητα εμφάνισης στιγμιότυπου

Παράδειγμα: Ψάχνουμε το 3 σε μια λίστα n (6 αριθμών)

Το 3 μπορεί να βρίσκεται σε μια από τις πιο κάτω θέσεις:

$$I_1 = \{3, x, x, x, x, x\}$$

$$I_2 = \{x, 3, x, x, x, x\}$$

$$I_3 = \{x, x, 3, x, x, x\}$$

$$I_4 = \{x, x, x, 3, x, x\}$$

$$I_5 = \{x, x, x, x, 3, x\}$$

$$I_6 = \{x, x, x, x, x, 3\}$$

Υποθέτουμε ότι και οι $n=6$ καταστάσεις έχουν πιθανότητα εμφάνισης $p(I)=1/n$

Πολυπλοκότητα Μέσης Περίπτωσης $\rightarrow$

$$1/n * (1 \text{ πράξη}) \quad + \quad 1/n * (2 \text{ πράξεις}) \quad + \quad 1/n * (3 \text{ πράξεις})$$

$$1/n * (4 \text{ πράξεις}) \quad + \quad 1/n * (5 \text{ πράξεις}) \quad + \quad 1/n * (6 \text{ πράξεις})$$

$$A(n) = \frac{1}{n} \sum_{i \in D_n} i = \frac{1}{n} \left(\frac{n \cdot (n+1)}{2} \right) = \frac{n+1}{2}$$

Παράδειγμα 1: Υπολογισμός Χρόνου Εκτέλεσης

Υποθέστε ότι ένα πρόβλημα επιλύνεται με τον πιο κάτω κώδικα:

```
int k=0;
for (i=0; i<n; i++)
    k+=i;
```

Ανάλυση

`k+=i;` // Η βασική πράξη η οποία χρειάζεται $O(1)$ χρόνο

Ο αλγόριθμος εκτελεί την βασική πράξη n φορές

$$\sum_{i \in n} 1 = n$$

- Ο αλγόριθμος έχει πολυπλοκότητα της τάξης $O(n)$
- Στην βέλτιστη περίπτωση χρειάζεται $\Omega(n)$
 $\Rightarrow O(n) \ \& \ \Omega(n) \Rightarrow \Theta(n)$

Επανάληψη Χρήσιμων Μαθηματικών Ορισμών

Ορισμός 1: $\log_x a = b \quad \text{iff} \quad x^b = a$

Χρήσιμοι νόμοι λογάριθμων:

$$\log ab = \log a + \log b$$

$$\log a^b = b \cdot \log a$$

$$\log(a/b) = \log a - \log b$$

$$\log_a b = \frac{\log_c b}{\log_c a}$$

$$b^{\log_b x} = x$$

$$\log_a a = 1$$

$$\log^2 n = (\log n)^2 = \log n * \log n$$

$$\log n^2 = \log n + \log n = 2 \log n$$

$\log_{10}$ (common) , $\log_e$ (ln - natural), **$\log_2$ (lg - binary)**

Π.χ. $\log_2 2 = 1$ $\log_2 1 = 0$

$\log_2 0$ δεν ορίζεται

Ορισμός 2: $\lfloor x \rfloor = \max\{a \mid a \leq x, \text{int}(a)\}$ (floor)

π.χ. $\lceil x \rceil = \min\{a \mid a \geq x, \text{int}(a)\}$ (ceil)

$$\left\lceil \frac{63}{11} \right\rceil = \lceil 5.72 \rceil = 6, \quad \lfloor 5.1634 \rfloor = 5$$

Ακολουθίες και Αθροίσματα

$$\sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n + 1)}{2} \quad \{0,1,2,3,\dots,n\}$$

$$\sum_{i=0}^n i^2 = \frac{n \cdot (n + 1)(2n + 1)}{6} \quad \{0,1,4,9,\dots,n^2\}$$

$$\sum_{i=0}^n 2^i = 2^{n+1} - 1 \quad \{1,2,4,8,\dots,2^n\}$$

$$\sum_{i=0}^n a^i = \frac{a^{n+1} - 1}{a - 1} \quad \begin{array}{l} \text{Άθροισμα Γεωμετρικής} \\ \text{Προόδου} \end{array}$$

$$\sum_{i=0}^{\log_2 n} 2^i = n + n/2 + n/4 + \dots + 2 + 1 = 2n - 1$$

Το οποίο προκύπτει αλλιώς ως: $\sum_{i=0}^{\log_2 n} 2^i = \frac{2^{\log_2 n + 1} - 1}{2 - 1} = 2^{\log_2 n + 1} - 1 = 2n - 1$

Μαθηματική Επαγωγή

Στόχος

Να αποδειχθεί ότι η (μαθηματική) πρόταση $\Pi(n)$ ισχύει για κάθε $n \geq 0$.

Μέθοδος

1. Επαληθεύουμε πως η Π ισχύει για $n=0$,
2. Υποθέτουμε πως η Π ισχύει για $n=k$ και
3. Αποδεικνύουμε πως η Π ισχύει για $n=k+1$.

Παραλλαγές

- Αντί του 0, σε ορισμένες περιπτώσεις ενδιαφερόμαστε για $n \geq a$, όπου το a είναι κάποιος ακέραιος.
- Στο δεύτερο βήμα: Υποθέτουμε πως η Π ισχύει για $n \leq k$ και αποδεικνύουμε πως η Π ισχύει για $n=k+1$.

Λογική πίσω από την Μαθηματική Επαγωγή

Έστω ότι κάποιος ισχυρίζεται ότι ο ακόλουθος τύπος ισχύει πάντα

$$\sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n+1)}{2}$$

- Καλούμαστε να **αποδείξουμε** (δηλαδή να δείξουμε ότι για κάθε τιμή του X ισχύει) η να το **διαψεύσουμε** (ότι δηλ., υπάρχει κάποια τιμή του n που κάνει αναληθή τον ισχυρισμό).
- **Δοκιμή για $n=1$** : $(1*2)/2 = 1$ το οποίο είναι το ίδιο με το $1!$
- **Δοκιμή για $n=2$** : $(2*3)/2 = 3$ το οποίο είναι το ίδιο με το $1+2!$
- **Δοκιμή για $n=3$** : $(3*4)/2 = 6$ το οποίο είναι το ίδιο με το $1+2+3!$
- **Δοκιμή για $n=4$** : $(4*5)/2 = 10$ το οποίο είναι το ίδιο με το $1+2+3+4!$
- ....
- **Ας υποθέσουμε ότι ισχύει και για $n=k$**
- **Μπορούμε να δείξουμε ότι ισχύει και για $n=k+1$** με βάση την προηγούμενη υπόθεση; Εάν ναι τότε το έχουμε αποδείξει. Εάν όχι τότε δεν το έχουμε διαψεύσει, απλά δεν έχουμε βρεί την απάντηση!

Παράδειγμα 1 – Τυπική Απόδειξη

Να αποδείξετε ότι $\sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n+1)}{2}$.

Απόδειξη:

Θα αποδείξουμε με τη μέθοδο της μαθηματικής επαγωγής την πρόταση

$$P(n) \equiv \sum_{i=0}^n i = \frac{n \cdot (n+1)}{2}$$

1. Επαληθεύουμε την $P(0)$ ως εξής: $\sum_{i=0}^0 i = 0 = \frac{0 \cdot (0+1)}{2}$

2. Υποθέτουμε ότι ισχύει η $P(k)$, δηλαδή ότι $\sum_{i=0}^k i = \frac{k \cdot (k+1)}{2}$

3. Και θα αποδείξουμε ότι ισχύει η $P(k+1)$: $\sum_{i=0}^{k+1} i = \frac{(k+1)(k+2)}{2}$

$$\begin{aligned} \sum_{i=0}^{k+1} i &= \sum_{i=0}^k i + (k+1) = \frac{k \cdot (k+1)}{2} + (k+1) && \text{Επαγωγική} \\ & && \text{υπόθεση} \\ &= \frac{k(k+1) + 2(k+1)}{2} = \frac{(k+1)(k+2)}{2} \end{aligned}$$

Παράδειγμα 2 – Τυπική Απόδειξη

Να αποδείξετε ότι $\sum_{i=0}^n i^3 = \frac{n^2 \cdot (n+1)^2}{4}$

Απόδειξη:

Θα αποδείξουμε με τη μέθοδο της μαθηματικής επαγωγής την πρόταση

$$P(n) \equiv \sum_{i=0}^n i^3 = \frac{n^2 \cdot (n+1)^2}{4}$$

1. Επαληθεύουμε την $P(0)$ ως εξής:

$$\sum_{i=0}^0 i^3 = 0 \Leftrightarrow \frac{0 \cdot (0+1)^2}{4} = 0$$

2. Υποθέτουμε ότι ισχύει η $P(k)$, δηλαδή ότι

$$\sum_{i=0}^k i^3 = \frac{k^2 \cdot (k+1)^2}{4}$$

3. Και θα αποδείξουμε ότι ισχύει η $P(k+1)$:

$$\sum_{i=0}^{k+1} i^3 = \frac{(k+1)^2 \cdot (k+2)^2}{4}$$

$$\sum_{i=0}^{k+1} i^3 = \sum_{i=0}^k i^3 + (k+1)^3 = \frac{k^2 \cdot (k+1)^2}{4} + (k+1)^3$$

Επαγωγική υπόθεση

$$= \frac{k^2 \cdot (k+1)^2 + 4 \cdot (k+1)^3}{4} = \frac{(k+1)^2 \cdot (k^2 + 4 \cdot (k+1))}{4}$$

Κοινός παράγων

$$= \frac{(k+1)^2 \cdot (k^2 + 4 \cdot (k+1))}{4} = \frac{(k+1)^2 \cdot (k^2 + 4k + 4)}{4}$$

$$= \frac{(k+1)^2 \cdot (k+2)^2}{4}$$

Παράδειγμα 3 – Τυπική Απόδειξη

Να αποδείξετε ότι $3^n < n!$ για $n \geq 7$.

Απόδειξη:

Θα αποδείξουμε με τη μέθοδο της μαθηματικής επαγωγής την πρόταση

$$P(n) \equiv 3^n < n! \quad \text{για } n \geq 7.$$

1. Επαληθεύουμε την $P(7)$ ως εξής: $3^7 = 2187 < 7! = 5040$

2. Υποθέτουμε ότι ισχύει η $P(k)$, δηλαδή ότι $3^k < k!$.

3. Και θα αποδείξουμε ότι ισχύει η $P(k+1)$: $3^{k+1} < (k+1)!$

$$3^{k+1} = 3^k \cdot 3$$

$$< 3 \cdot k! \quad [\text{Επαγωγική υπόθεση}]$$

$$< (k+1) \cdot k! \quad [\text{Για } k > 7 \text{ ισχύει πάντα } (k+1) > 3]$$

$$< (k+1)! \quad [\text{Το οποίο είναι το ζητούμενο}]$$